




Messatge de La Passem 2024

jo sabi un conte...

I avèva ua lenga parlada desempuïsh sègles e sègles. Èra la lenga parlada enter duas mars e tres montanhas. N'èra pas ni mei ni mensh polida que non pas las autas lengas, mès qu'ei la lenga deus vents, de las aigas, deu temps que hè e deu temps qui passa, la lenga de las vilas e deu campèstre, de las montanhas e de las planas, la lenga per parlar las granas penas e díser las petitas jòias, la lenga per aimar, cantar, cridar, marmurejar, chebitejar, castigar o consolar.

Mès, a chicas e a micas, lo monde deishavan de la parlar per parlar pas que l'auta lenga, la lenga ponchuda venguda de capvath, la lenga qui prometèva de vèder mei polit e mei gloriós, ua lenga qui semblava augurar un avénguer ludent. La lenga d'ací èra de mei en mei acornerada, parlada dab vergonha, a l'esconut.

Çaquelà, n'i a qui lo volèvan pas atau e un ser que s'amassèn : capulats e cap pelats, hemnas, òmes e tota la mainadèra. Calèva trobar ua solucion. Lo capulat lo mei cap pelat s'i hascoc tà convéncer los autes que calèva hèr ua lei. Atau serà. Mès lo temps passèc e la lei estoc tan petita e tan flaca, qu'estoc sonque un pas petit.



Alavetz, un aute ser que s'amassèn enqüèra : capulats e cap pelats, hemnas, òmes e tota la mainadèra. Calèva trobar ua solucion.

Lo capulat en segond, cap pelat a mitat, s'i hascoc tà convèncer los autes que calèva subvencions. Atau serà. Mès lo temps passèc e a maugrat de la moneda sense amna ni enveja, qu'estoc sonque qu'un pas mejan.

Alavetz, un aute ser que s'amassèn : capulats e cap pelats, hemnas, òmes e tota la mainadèra. Calèva trobar ua solucion.

Totas las mainadas e tots los mainats avon ua idea : la lenga, per non pas la deishar s'adromir, la calèva hèr córrer per tot lo país. La calèva hèr passar per sèrras e ribèras, per planas e comas, per tucs e tuquets, la calèva hèr sautar deus pins hauts aus cassos majestuóses, d'arrius a broa de mar, de tutas prigondas a montanhas las mei hautas. Que la calèva hèr passar de bocas vielhas a aurelhas joenas e de bocas joenas a aurelhas vielhas. La calèva desacornar e la calèva tornar apelhar dab vestits de seda, d'aur, d'argent e de cuer. Com disèva lo Pèir de Garròs i a temps : "Per l'aunor deu país sosténguer e per sa dignitat manténguer ». Que'u calèva hèr tornar trobar lo gai e la dignitat. Atau serà.

S'i hascon e cadun au son torn que corrèva entà hèr córrer la lenga : los petits corrèvan petitament, los mejans corrèvan mejanament e los grans corrèvan granament. E atau, a chicas e a micas, la lenga hascoc lo torn deu país en sautar per sèrras e ribèras, per planas e comas, per tucs e tuquets, que sautèc deus pins hauts aus cassos majestuóses, d'arrius a broa de mar, de tutas prigondas a montanhas las mei hautas.

Que passèc de bocas vielhas a aurelhas joenas e de bocas joenas a aurelhas vielhas. Que se desacornerava e se tornava apelhava deus sons vestits de seda, d'aur, d'argent e de cuer. Anava tornar trobar l'aunor e sa dignitat.

E crac e cric lo conte ei finit

E cric e crac...

E nani, lo conte n'ei pas acabat. Que sia aperada occitan, gascon o autament, la lenga qu'a d'estar nomada per estar lo ligam ta convidar los autes, tà daubrir los esperits e tà participar a l'umanitat plurala. Pendent 6 jorns e 5 nueits qu'a hèit lo torn d'ua partida deu pais e la cau pas se deishar estancar. En aténer ua auta « La Passem », que la cau hèr sautar per sèrras e ribèras, per planas e valons, per tucs e tuquets, la cau hèr sautar deus pin hauts aus cassos majestuóses, d'arrius a broa de mar, de tutas prigondas a montanhas las mei hautas, la cau hèr passar de bocas a aurelhas per hèr un gran pas.

Com ac a dit lo Joan de Nadau : « Un mot tà cada pas, un pas tà cada mot » e com ac a dit Tresia Pambrun : « Com tu, com vos, que la pòrti de dia en dia en davant a pas petits, a pas grans ».

Joan Miquèu Espinasse

